ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

The Leadership of Local Executives and Financial Management Efficiency in Local Administrative Organizations: A Case Study of Nong Bua Sa-at Subdistrict Municipality, Bua Yai District, Nakhon Ratchasima Province

สุรัตน์ กุลาหล้า
Surat Kulala
สมปอง สุวรรณภูมา
Sompong Suwannaphuma
มหาวิทยาราชภัฏลัยชัยภูมิ
Chaiyaphum Rajabhat University
E-mail: Praewtypraew@gmail.com
E-mail: Praewtypraew@gmail.com

Received: 22 February 2026; Revised: 7 March 2026; Accepted: 24 August 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการคลัง การวิจัยเป็นแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 190 คน และผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น ตัวแทนภาครัฐ และตัวแทนภาคประชาชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านความคุ้มค่าและด้านประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ด้านอื่น 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารการคลัง ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการตรวจสอบภายใน และด้านการมีส่วนร่วม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ .696, .357, .160 และ .069 ตามลำดับ และ 3) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำควบคู่กับการยกระดับระบบการบริหารการคลัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความโปร่งใส อันเป็นพื้นฐานของการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น, ประสิทธิภาพ, การบริหารการคลัง

Abstract

This research article aims to 1) examine the leadership of local administrators and the efficiency of financial management in local administrative organizations; 2) investigate the factors affecting the leadership of local administrators and the efficiency of financial management in local administrative organizations; and 3) propose guidelines for developing the leadership of local administrators to enhance financial management efficiency This study employed a mixed-methods approach combining quantitative and qualitative research. The sample consisted of 190 personnel from Nong Bua SA-at Subdistrict Municipality, Bua Yai District, Nakhon Ratchasima Province, and 10 key informants, including local administrators, government representatives, and public representatives. The research instruments were questionnaires and interviews. Data were analyzed using mean, standard deviation, multiple regression analysis, and descriptive analysis.

The research findings revealed that: 1) the leadership of local administrators and the efficiency of financial management in local administrative organizations were overall at a moderate level, with value for money and efficiency showing higher mean scores than other aspects. 2) The factors affecting financial management efficiency included management, budget planning, internal auditing, and participation, with regression coefficients (b) of .696, .357, .160, and .069, respectively. 3) The findings indicate the necessity of developing leadership alongside improving financial management systems to enhance efficiency, cost-effectiveness, and transparency, which are fundamental to sustainable governance of local administrative organizations in accordance with good governance principles.

Keywords: Local Executive Leadership, Efficiency, Financial Management

บทนำ

การบริหารการคลังถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรีหรือปลัดองค์กร มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทาง นโยบาย และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นและความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพของการบริหารการคลัง ทั้งในด้านรายรับ รายจ่าย การวางแผนงบประมาณและการตรวจสอบ อย่างไรก็ตามภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ บุคลิกภาพดีและความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถนำไปสู่การบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสร้างความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ (จำเนียร จวงตระกูล, 2561)

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการเป็นผู้ชี้แนะและช่วยเหลือให้กลุ่มปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ภาววะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญของผู้นำที่จะให้องค์กรประสบความสำเร็จ องค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ ประกอบด้วย ด้านคุณลักษณะ อำนาจและพฤติกรรม และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงองค์การในรูปแบบใด ๆ ก็ตามให้ประสบความสำเร็จได้นั้น องค์การ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถให้กับบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์การ จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลปฏิบัติงานขององค์การในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สุปัญญดา สุนทรนนทธ์ และคณะ, 2558)

จากลักษณะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดคำถามต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า มีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ คำตอบโดยรวมเป็นไปในลักษณะที่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนาความพร้อมให้เป็นองค์กรที่ความเข้มแข็งในการดำเนินภารกิจต่าง ๆ ดังกล่าวได้ ในทางการบริหารถือว่ามีปัจจัยหลายปัจจัยที่ทำให้องค์กรมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้ และปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือความสามารถทางการบริหารการคลัง ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ศักยภาพในการจัดหารายได้ และการจัดสรรรายจ่าย ที่เหมาะสม ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดหารายได้ หมายถึงความสามารถในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ การกระตุ้น การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การหารายได้ในรูปค่าธรรมเนียมการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ และรวมถึงรายได้ที่ส่วนกลางจัดสรรให้ ซึ่งประกอบด้วยภาษีแบ่งและเงินอุดหนุน ส่วนการจัดสรรรายจ่ายมักเป็นไปเพื่อก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารการคลังท้องถิ่นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภารกิจต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการอย่างเต็มที่ (ไพรัช ตระการศิรินนท์, 2550)

อย่างไรก็ตาม เทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด ตั้งอยู่ในอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา มีบริบทพื้นที่ที่ส่งผลต่อศักยภาพการบริหารจัดการและการคลังอย่างมีนัยสำคัญ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ เหมาะแก่

การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้เศรษฐกิจท้องถิ่นพึ่งพาภาคเกษตรเป็นหลัก ส่งผลให้รายได้ของประชาชนมีความผันผวนตามสภาพภูมิอากาศและราคาผลผลิต โครงสร้างประชากรมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ขณะที่แรงงานวัยทำงานบางส่วนย้ายถิ่นฐาน ส่งผลต่อฐานรายได้และศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น ด้านการคลัง เทศบาลมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมในสัดส่วนจำกัด จึงต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลส่วนกลางเป็นหลัก อีกทั้งยังเผชิญข้อจำกัดระหว่างรายได้ที่จัดเก็บเองกับภารกิจตามอำนาจหน้าที่ รวมถึงภาระงบประมาณด้านสวัสดิการสังคมและโครงสร้างพื้นฐานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเด็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ ปัญหาทรัพยากรน้ำทั้งภัยแล้งและน้ำท่วมขัง ความผันผวนทางเศรษฐกิจจากภาคเกษตร ความต้องการงบประมาณเพื่อบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน และข้อจำกัดด้านรายได้ท้องถิ่น สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนความท้าทายเชิงโครงสร้างที่จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2551)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และข้าราชการหรือพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการคลังของ เทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากบุคลากรดังกล่าว โดยมุ่งเน้นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการจัดทำงบประมาณ การควบคุม และการตรวจสอบทางการคลัง ทั้งนี้ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นและประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะกรณีของ เทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด พบว่า ข้อจำกัดด้านการบริหารการคลังอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม และทำให้องค์กรไม่สามารถจัดสรรสินค้าและบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเพียงพอ ดังนั้น การปรับรูปแบบการบริหารการคลังจากแนวทางเดิมที่เน้นการดำเนินการภายในองค์กรเพียงฝ่ายเดียว ไปสู่รูปแบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน อาจเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรสาธารณะ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำและประสิทธิภาพการบริหารการคลัง (2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ดังกล่าว และ (3) เสนอแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารการคลัง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหาร

การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด จำนวนทั้งสิ้น 362 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 190 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นตัวแทนของทุกส่วนงาน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ จำนวน 10 คน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำและประสิทธิภาพการบริหารการคลัง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมตัวแปรภาวะผู้นำและประสิทธิภาพการบริหารการคลัง แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1932)

2.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารการคลัง

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่า 1.00 ทุกข้อ และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธี Cronbach’s Alpha จากการทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 40 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.802

แบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการโดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการโดยการนัดหมายและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมบันทึกและจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Stepwise Analysis)

ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการจำแนก จัดหมวดหมู่ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำและประสิทธิภาพการบริหารการคลัง โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการคลัง โดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโดยใช้การสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาล ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่จะแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ภาพรวม)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพปัญหา
ด้านหลักประสิทธิภาพ	2.80	0.64	ปานกลาง
ด้านความคุ้มค่า	2.92	0.40	ปานกลาง
ด้านความโปร่งใส	3.16	0.46	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.90	0.36	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ภาพรวม) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.90, S.D=0.36) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความโปร่งใส ($\bar{X}$ =3.16, S.D=0.46) ด้านความคุ้มค่า ($\bar{X}$ =2.92, S.D=0.40) และด้านหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ =2.80, S.D=0.64) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้ Multiple linear regression และเลือกวิธีแบบ Stepwise

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (โดยรวม)

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.573	.158		3.638	.000		
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X1)	.069	.086	.070	.800	.000*	.037	26.864
ปัจจัยด้านการเอาใจใส่ (X2)	.007	.086	.003	.077	.939	.176	5.688
ปัจจัยด้านการบริการจัดการ (X3)	.696	.044	.569	15.921	.000*	.223	4.487
ปัจจัยด้านการการวางแผนงบประมาณ (X4)	.357	.041	.367	8.690	.000*	.159	6.271
ปัจจัยด้านการตรวจสอบภายใน (X5)	.160	.079	.161	2.015	.046*	.045	22.453
SEest = ±0.10828, R = .978, R^2 = .968, Adj. R^2 = .968, F = 562.571, p-value < .01							

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (β = .569) ปัจจัยด้านการวางแผนงบประมาณ (β = .367) และปัจจัยด้านการตรวจสอบภายใน (β = .161) ขณะที่ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการเอาใจใส่ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 96.8 (R^2 = .968) และแบบจำลองมีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 562.571, p < .01) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ±0.10828

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน และพัฒนาศักยภาพผู้นำให้สามารถแก้ไขปัญหาและบริหารงานได้อย่างเกิดผลสัมฤทธิ์ 2) ด้านความคุ้มค่า เน้นการใช้งบประมาณโดยเปรียบเทียบต้นทุนกับผลประโยชน์ที่ได้รับอย่างเป็นระบบ และบริหารกองคลังให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและประชาชน 3) ด้านความโปร่งใส มุ่งส่งเสริม

กระบวนการทำงานที่เปิดเผย ตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีระบบรับข้อร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ทั้ง 3 ด้านมีความเชื่อมโยงกันและเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การบริหารการคลังที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง นำมาอภิปรายดังนี้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวม” อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคุ้มค่า และด้านหลักประสิทธิภาพตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารการคลังยังมีช่องว่างที่ควรได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะในมิติของการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์นภัส ภัทรก่อพงศ์สุข, ธรรมนิตย์ วราภรณ์ และรพีพร ธงทอง (2565) เรื่อง ภาวะผู้นำท้องถิ่นและการตัดสินใจที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการคลังท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำท้องถิ่น การตัดสินใจ และประสิทธิผลการคลังท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลการปฏิบัติงานคลังท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านการตัดสินใจ และต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำพลเมือง ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้ภาวะผู้นำจะมีความสำคัญต่อการบริหารการคลัง แต่ในเชิงการรับรู้หรือการประเมินผล องค์ประกอบด้านผลการปฏิบัติงานและกระบวนการตัดสินใจอาจได้รับการประเมินในระดับสูงกว่า ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดที่เน้นบทบาทภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการคลัง ความแตกต่างของผลการศึกษาอาจเกิดจากบริบทพื้นที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย หรือกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวัดตัวแปร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลด้านการคลังในระดับท้องถิ่น และเปิดประเด็นให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในอนาคต

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (β = .569) ปัจจัยด้านการวางแผนงบประมาณ (β = .367) และปัจจัยด้านการตรวจสอบภายใน (β = .161) ขณะที่ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการเอาใจใส่ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 96.8 (R^2 = .968) และแบบจำลองมีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 562.571, p < .01) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ±0.10828 สะท้อนว่า ตัวแปรที่ศึกษา มีความเหมาะสมและครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำและประสิทธิภาพการบริหารการคลังในระดับสูง ในเชิงนัยสำคัญทางการบริหาร ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การวางแผน

งบประมาณอย่างเป็นระบบ และการเสริมสร้างกลไกตรวจสอบภายใน จะเป็นกลไกหลักในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารการคลัง ขณะที่ปัจจัยด้านการเอาใจใส่ แม้มีความสำคัญเชิงคุณค่า แต่ยังไม่ปรากฏผลเชิงสถิติอย่างชัดเจนในแบบจำลองการพยากรณ์นี้ ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังสณา ถิ่นคำบง และ ธนวิทย์ บุตรอุดม (2564) เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารการคลังตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลในจังหวัดเลย ซึ่งมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารการคลังภายใต้กรอบแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการคลังประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) การปรับปรุงโครงสร้างองค์การ (2) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (3) การปรับวิธีการบริหารจัดการ (4) การบริหารอย่างมืออาชีพ และ (5) นโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ ทั้งนี้ ปัจจัยทั้ง 5 ด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารการคลังตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลในจังหวัดเลยได้ร้อยละ 68.60 (R^2 = .686) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาโครงสร้าง กระบวนการบริหาร และความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับประสิทธิภาพการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อค้นพบดังกล่าวสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความสามารถเชิงบริหาร และการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เป็นปัจจัยเชิงกลไกที่ช่วยขับเคลื่อนการบริหารการคลังให้เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความยั่งยืนในระดับท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) ด้านหลักประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน และพัฒนาศักยภาพผู้นำให้สามารถแก้ไขปัญหาและบริหารงานได้อย่างเกิดผลสัมฤทธิ์ 2) ด้านความคุ้มค่า เน้นการใช้งบประมาณโดยเปรียบเทียบต้นทุนกับผลประโยชน์ที่ได้รับอย่างเป็นระบบ และบริหารกองคลังให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและประชาชน 3) ด้านความโปร่งใส มุ่งส่งเสริมกระบวนการทำงานที่เปิดเผย ตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งมีระบบรับข้อร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ทั้ง 3 ด้านมีความเชื่อมโยงกันและเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งอันจะนำไปสู่การบริหารการคลังที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิติวุฒิ หมั่นมี (2561) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติวุฒิ หมั่นมี (2561) เรื่อง ภาวะผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีควรตั้งอยู่บนองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำ แนวคิดและทฤษฎีการบริหาร หลักธรรมาภิบาล และแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเสนอแนวทางพัฒนาผู้นำผ่าน “SHADED Model” อันประกอบด้วย S–Sociability (การมีสังคมที่ดี) H–Human Relation (การตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคลากร) A–Ability (ความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา) D–Director (ศิลปะและจิตสำนึกในการปกครอง) E–Executive (ความเป็นนักบริหารมืออาชีพ) และ D–Developer (ความเป็นนักพัฒนา) แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาภาวะผู้นำที่

สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลเป็นรากฐานสำคัญของการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารการคลังในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำ ได้แก่ การบริหารจัดการ การวางแผนงบประมาณ การตรวจสอบภายใน และการมีส่วนร่วม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้การบริหารการคลังเกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และประสิทธิผล อันนำไปสู่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสและยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล.

สรุป

1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านความคุ้มค่าและด้านประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารการคลัง ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการตรวจสอบภายใน และด้านการมีส่วนร่วม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) เท่ากับ .696, .357, .160 และ .069 ตามลำดับ และ 3) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำ

ควบคู่กับการยกระดับระบบการบริหารการคลัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความโปร่งใส อันเป็นพื้นฐานของการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา “ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นกับประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อจำกัดของการวิจัย

1) การวิจัยครั้งนี้ศึกษาข้อมูลจากบุคลากรในเทศบาลตำบลหนองบัวสะอาด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เพียงแห่งเดียว จึงอาจมีข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปอ้างอิงหรือประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากการรับรู้และความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจมีความคลาดเคลื่อนจากสภาพความเป็นจริงบางประการ

3) การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยบางด้านที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำและประสิทธิภาพในการบริหารการคลังเท่านั้น จึงอาจยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้รวมอยู่ในการศึกษา ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้.

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กำหนดนโยบายพัฒนาภาวะผู้นำเชิงระบบ หน่วยงานกำกับดูแล เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ กระทรวงมหาดไทย ควรกำหนดกรอบนโยบายพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นให้เชื่อมโยงกับประสิทธิภาพการบริหารการคลัง โดยเน้นทักษะด้านการบริหารจัดการ การวางแผนงบประมาณ และธรรมาภิบาล

2) ส่งเสริมระบบบริหารการคลังที่ยึดหลักความคุ้มค่าและโปร่งใส ควรกำหนดมาตรฐานกลางด้านการวิเคราะห์ต้นทุน–ผลประโยชน์ (Cost–Benefit Analysis) และระบบรายงานทางการคลังที่เปิดเผย ตรวจสอบได้ เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นของประชาชน

3) สนับสนุนกลไกการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบภาคประชาชน ควรกำหนดแนวทางเชิงนโยบายให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณและติดตามผลการใช้จ่ายอย่างเป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) พัฒนาระบบบริหารจัดการและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ กำหนดแผนปฏิบัติการด้านการคลังที่ชัดเจน พร้อมตัวชี้วัด (KPIs) และระบบติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

2) ปรับปรุงกระบวนการวางแผนงบประมาณแบบมีส่วนร่วม จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรและประชาชนก่อนการจัดทำงบประมาณประจำปี เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

3) เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบตรวจสอบภายใน จัดให้มีการตรวจสอบภายในอย่างต่อเนื่อง จัดทำรายงานเผยแพร่ต่อสาธารณะ และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการเงินการคลังให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงเปรียบเทียบ ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายพื้นที่ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการคลัง

2) ขยายกรอบตัวแปรวิจัย ควรเพิ่มตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือธรรมาภิบาล เพื่อทดสอบอิทธิพลที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารการคลังเพิ่มเติม

3) ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ควรใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพควบคู่กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำ กระบวนการตัดสินใจ และบริบทเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อการบริหารการคลัง

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จำเนียร จวงตระกูล. (2561). ภาวะผู้นำกับการบริหารจัดการภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2551). การคลังท้องถิ่น: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธิติวุฒิ หมั่นมี. (2561). ภาวะผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารการเมืองการปกครอง. 8(3), 75–90.

ไพรัช ตระการศิรินนท์. (2550). การบริหารการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

พิมพ์นภัส ภัทรก่อพงศ์สุข, ธรรมนิตย์ วราภรณ์, และรพีพร ธงทอง. (2565). ภาวะผู้นำท้องถิ่นและการตัดสินใจที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการคลังท้องถิ่น. วารสารการบริหารท้องถิ่น. 15(2), 45–60.

สุปัญญดา สุนทรนนทธ์, และคณะ. (2558). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในองค์กรภาครัฐ. วารสารการบริหารภาครัฐและเอกชน. 22(2), 45–60.

อังสณา ถิ่นคำบง, และธนวิทย์ บุตรอุดม. (2564). ประสิทธิภาพการบริหารการคลังตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของเทศบาลในจังหวัดเลย. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ. 9(1), 112–130.

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. Archives of Psychology. 22(140), 1–55.

Marquardt, M. J., Ng, S. S., & Goldson, B. (2010). Leading with questions: How leaders find the right solutions by knowing what to ask. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Dutch Journal of Educational Research. 2, 49–60.

Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis (3rd ed.). New York, NY: Harper & Row.